

JAARWERKPLAN 2003

Inspectie van het Onderwijs
30 oktober 2002

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Hierbij doe ik u het jaarwerkplan 2003 toekomen.

Bij de opstelling van dit jaarwerkplan is rekening gehouden met de wettelijke opdrachten die voortvloeien uit de Wet op het onderwijstoezicht en de beleidsvoornemens zoals die door u zijn vastgesteld.

De Inspecteur-Generaal van het Onderwijs,
Mevrouw mr.drs. C. Kerzee

Utrecht, 13 december 2002

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	DE INSPECTIE EN HAAR OMGEVING	6
3	PRODUCTEN EN RESULTATEN	10
3.1	Reguliere producten	10
3.1.1	Rapporten van school- en instellingsbezoek	10
3.1.2	Kwaliteitskaarten	15
3.1.3	Het Onderwijsverslag	17
3.1.4	Aspectrapportages	19
3.1.5	Kwartaalrapportage	23
3.1.6	Klachtenbehandeling	23
3.1.7	Vertrouwenszaken en veiligheid	24
3.1.8	Overige producten	25
3.1.9	Jaarverslag	26
3.2	Cultuureducatie	26
3.3	Landbouwonderwijs en kennisprogramma's	28
3.4	Niet-bekostigd onderwijs	28
3.5	Onvoorziene producten en diensten	28

1 INLEIDING

Het jaar 2003 is een belangrijk jaar voor de inspectie. Diverse ontwikkelingen die in de achterliggende jaren in gang zijn gezet, moeten dit jaar tot concrete resultaten leiden. Op 1 januari 2003 verandert als gevolg van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) het werk van de inspectie. De inspectie begint op dat moment daadwerkelijk met het houden van proportioneel toezicht. Proportioneel toezicht stelt de intensiteit en frequentie van het onderzoek afhankelijk van het oordeel van de inspectie over de zelfevaluatie van onderwijsinstellingen. Met de WOT beoogt de wetgever een eigentijds evenwicht te vinden tussen de schakels van de toezichtketen die bestaat uit:

- zelfevaluatie in het kader van de interne kwaliteitszorg van instellingen;
- horizontale publieke verantwoording door instellingen; en
- het toezicht door de inspectie.

De WOT laat er geen enkele twijfel over bestaan dat de inspectie actief haar kennis van en oordelen over kwaliteit van onderwijsinstellingen en van het onderwijs onder de aandacht van het publiek moet brengen. Artikel 3 formuleert expliciet als taak 'het rapporteren over de ontwikkeling van het onderwijs, in het bijzonder over de kwaliteit ervan' en artikel 4 geeft als één van de drie centrale uitgangspunten voor het werk van de inspectie 'de uitoefening van het toezicht is er mede op gericht betrokkenen te informeren over de ontwikkeling, in het bijzonder van de kwaliteit, van het onderwijs'. Artikel 16 geeft nadere regels over de openbaarmaking van rapporten. Bij de totstandkoming van de WOT is verder een belangrijk punt geweest dat de inspectierapporten voor een breed publiek toegankelijk moeten zijn en dat de inspectie meer in algemene zin een actieve rol heeft bij het informeren van het publiek over bevindingen en oordelen aangaande onderwijsinstellingen en het onderwijs. Deze onderwerpen - publieksinformatie, actief communicatiebeleid en de kennisinfrastructuur die daarvoor nodig is - komen in dit jaarwerkplan aan de orde. Dit geldt ook voor andere thema's die in de WOT zijn vastgelegd zoals stimulerend toezicht en de interne kwaliteitszorg van de inspectie.

De aspecten van kwaliteit (inclusief eisen van deugdelijkheid die zijn vastgelegd in de sectorwetten) waarover de inspectie periodiek een oordeel moet geven, zijn in de WOT benoemd. Deze hebben vooral betrekking op het primaire proces en de resultaten daarvan, het didactisch handelen en het pedagogisch klimaat. Het onderzoek door de inspectie richt zich in eerste instantie niet op de organisatie van onderwijsinstellingen, het leiderschap, het bevoegd gezag of het financieel beheer. Deze aspecten kan de inspectie wel onderzoeken als bij een periodiek kwaliteitsonderzoek blijkt dat een nader onderzoek wenselijk is. Zij vormen dan een onderdeel van de probleemanalyse. Alle aspecten waarop het toezicht door de inspectie zich kan richten, liggen - evenals de daarbij gehanteerde werkwijze - vast in de toezichtkaders. Deze komen conform de WOT in goed overleg met de betrokken organisaties binnen het onderwijsveld tot stand en worden door de minister goedgekeurd.

Het periodiek onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs op een school of instelling vindt ten minste elke drie jaar plaats. Daarnaast is in de WOT vastgelegd dat de inspectie elke school of instelling elk jaar éénmaal bezoekt met een jaarlijks onderzoek. Tijdens het jaarlijks onderzoek gaat de inspectie na wat de opbrengsten

van het onderwijs zijn, hoe de school of instelling in het achterliggende jaar handen en voeten heeft gegeven aan kwaliteitsverbetering en wat de resultaten daarvan zijn. Ook andere onderwerpen in verband met evaluatie of aspectonderzoek neemt de inspectie zoveel mogelijk in deze jaarlijkse onderzoeken mee.

Alle onderwijsinstellingen in de sectoren primair en voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie worden dus jaarlijks bezocht. De WOT heeft wat dat betreft forse consequenties voor aard en omvang van de werkzaamheden van de inspectie, en daarmee ook voor de interne organisatie. Naast de inhoudelijke veranderingen van het werk is immers ook sprake van een toename van de totale hoeveelheid werk, vooral ten gevolge van het jaarlijks onderzoek. Daarvoor wordt, in fasen, nieuw personeel aangetrokken.

De WOT is ook voor het hoger onderwijs van toepassing, met uitzondering echter van hoofdstuk 3. Dit betekent dat de nieuwe onderzoeksvormen die in de overige onderwijssectoren worden gehanteerd, niet van toepassing zijn in het hoger onderwijs. Toch is door de wijziging van onder meer de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de accreditering in het hoger onderwijs ook voor dit deel van de inspectieorganisatie 2003 een overgangsjaar.

In dit Jaarwerkplan formuleert de inspectie de resultaten die zij in het jaar 2003 wil bereiken. Zij doet dit met enige terughoudendheid gelet op de gelijktijdige verandering in de inhoud van het werk, de uitbreiding van taken en het feit dat in 2003 nieuwe medewerkers moeten worden aangetrokken en ingewerkt. Een lastige bijkomstigheid is dat in dit eerste jaar van de WOT nog geen ervaringsgegevens beschikbaar zijn over de benodigde inspanningen voor de nieuwe toezichtsarrangementen. Wel voert de inspectie in het najaar van 2002 pilots uit die de nodige ervaringsgegevens zullen opleveren.

Met het oog op de beleidsoperatie *Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording* (VBTB) is met de huidige wijze van presenteren, in termen van concrete producten en resultaten, een eerste stap gezet in de richting van een Jaarwerkplan nieuwe stijl.

De opbouw van dit Jaarwerkplan is als volgt. Het tweede hoofdstuk schetst enkele ontwikkelingen in en rond het onderwijs die van invloed zijn op de werkzaamheden van de inspectie en mede de keuzes bepalen voor 2003. Hoofdstuk drie beschrijft de producten die de inspectie in 2003 levert en de resultaten die zij wil boeken.

2 DE INSPECTIE EN HAAR OMGEVING

De Inspectie van het Onderwijs heeft als taak de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs te bewaken en te bevorderen. Het is de missie van de inspectie om in de behoefte daaraan te voorzien door de kwaliteit van het onderwijs te beoordelen op basis van een gedegen kennis van wat zich afspeelt binnen de onderwijsinstellingen die dat onderwijs verzorgen. Een belangrijk instrument daarvoor is het school- en instellingsbezoek. Het school- en instellingsbezoek zal ook in 2003 het overgrote deel van de werkzaamheden uitmaken. Het omvat een grondige voorbereiding via onder andere data-analyse, het daadwerkelijke bezoek en het opstellen van de bijbehorende rapportage.

Hierover brengt de inspectie het Onderwijsverslag uit. Daarnaast staan ook voor 2003 een aantal aspectrapportages op de agenda. De keuzes van de onderwerpen van deze macrorapportages vinden hun aangrijpingspunt vooral in de maatschappelijke relevantie. De inspectie staat open voor signalen vanuit de samenleving, van de direct bij het onderwijs betrokkenen en van de verantwoordelijke beleidsmakers. Tegelijkertijd heeft zij een eigen verantwoordelijkheid om die signalen te beoordelen. Zo moet de inspectie trends en ontwikkelingen tijdig signaleren en deze vertalen naar indicatoren in de toezichtkaders, of aan de orde stellen in rapportages.

In relatie tot het onderwijs is een van de grote maatschappelijk zorgpunten momenteel het vraagstuk van het lerarentekort. In het Onderwijsverslag 2001 meldt de inspectie dat dit tekort in toenemende mate een bedreiging vormt voor de kwaliteit van het onderwijs, maar ook dat er positieve ontwikkelingen te melden zijn. In 2003 wil de inspectie opnieuw op dit vraagstuk ingaan en de effecten van de getroffen maatregelen evalueren.

Een ander onderwerp dat sterk leeft, is de kwaliteit van de examens. Al enige jaren constateert de inspectie dat er nog veel aan de uitvoeringspraktijk van de examens mankeert. Via intensieve dataverzameling en secundaire analyses zal de inspectie ook in 2003 de ontwikkeling rond de examens in zowel voortgezet onderwijs als beroepsonderwijs en volwasseneneducatie volgen en daarover rapporteren. Daarnaast zal de invoering van de bachelor-master structuur en de accreditering in het hoger onderwijs in 2003 de nodige aandacht vragen. De gevolgen van deze vernieuwingen zullen fors zijn, niet alleen voor het onderwijsveld zelf, maar ook voor de werkwijze en de positie van de inspectie. In 2003 kan zinvolle ervaring worden opgedaan, ook al omdat elementen van het toezicht in het hoger onderwijs zich meer en meer lijken te vertalen naar de andere sectoren. Een voorbeeld daarvan zouden (bestuurlijke) visitaties in andere onderwijssectoren kunnen zijn.

Naast toezicht op het accreditatiestelsel en de accreditatieorganisatie omvat de taak van de inspectie ook het toezicht op naleving van wet- en regelgeving.

Andere complexe onderwijsinnovaties blijft de inspectie op de voet volgen. Daarbij gaat het om innovaties als de tweede fase in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, de invoering van nieuwe leerwegen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) en de nieuwe zorgstructuur in het VMBO.

Nog weer andere vraagstukken die alle onderwijsinstellingen raken zijn die van multiculturaliteit, veiligheid en risicoleerlingen. Ook hier besteedt de inspectie aandacht aan en zij rapporteert daarover in het Onderwijsverslag. Daarnaast rapporteert de inspectie over de wijze waarop informatie- en communicatietechnologie de organisatie van het onderwijs beïnvloedt en wordt gebruikt bij de overdracht van kennis. Ook zal

de inspectie rapporten uitbrengen over de internationale projecten waaraan zij deelneemt.

Voor de inspectie is een goede aansluiting met de omgeving cruciaal. Dat was het uitgangspunt van de reorganisatie die reeds in de aanloop naar de WOT in gang is gezet. Per 1 augustus 2002 werd de reorganisatie formeel afgerond en startte de implementatie van de nieuwe organisatie. Belangrijke doelstellingen waren en blijven een sterkere resultaatgerichtheid en het vergroten van het lerend vermogen van de organisatie. De realisatie daarvan krijgt vorm in enkele meerjarige projecten op het gebied van de interne bedrijfsvoering, de eigen kwaliteitszorg en het personeelsbeleid.

Volgens de WOT dient de Inspectie van het Onderwijs zorg te dragen voor een verantwoorde uitoefening van het toezicht. Dit houdt onder meer in dat de inspectie via een kwaliteitssysteem - gebaseerd op het INK/EFQM-model en ISO norm 17020 - de kwaliteit van de uitoefening van het toezicht zal bewaken, beheersen en zonodig verbeteren. Het INK/EFQM-model is zowel een diagnostisch model als een besturingsmodel en biedt de mogelijkheid daadwerkelijk te komen tot kwaliteitsverbetering van de werkzaamheden bij de uitoefening van het toezicht. Een dergelijk kwaliteitsmanagementsysteem heeft een tweetal functies. In de eerste plaats is het voor de inspectie zelf een onmisbaar middel om de kwaliteit van de uitoefening van het toezicht te kunnen bewaken en bevorderen. Een tweede functie is dat het aan de instellingen zichtbaar maakt op welke wijze de inspectie aan de kwaliteitsbewaking en –bevordering vorm geeft. De samenleving moet kunnen vertrouwen op het functioneren van het toezicht. Inzicht in dat functioneren draagt daaraan bij. De inspectie zal daarom jaarlijks een openbaar verslag uitbrengen van het door haar gevoerde kwaliteitsbeleid en de kwaliteit van de uitoefening van het toezicht.

Het is de wettelijke opdracht van de inspectie om de oriëntatie op de buitenwereld te versterken en te groeien naar een extern georiënteerde, interactief communicerende organisatie. Dit perspectief wordt hierna aan de hand van een aantal thema's uitgewerkt.

De inspectie als kennisorganisatie

De kenniscomponent is altijd nadrukkelijk in het inspectiewerk aanwezig geweest. Nieuwe elementen in het toezicht, waaronder het principe van proportionaliteit, vereisen aanhoudend sterke aandacht voor de organisatie, productie en ontsluiting van informatie. De inspectie wil zoveel mogelijk waarborgen dat elk onderzoek optimaal aansluit bij de resultaten van voorgaande bezoeken en de nieuwe informatie die beschikbaar is. Mocht in de periode voorafgaand aan het geplande schoolbezoek informatie beschikbaar komen, dan kan dit leiden tot een bijstelling van het eerder vastgestelde toezichtarrangement. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen als er nieuwe examen- of eindtoetsgegevens of uitkomsten van de zelfevaluatie bekend worden. Maar ook meer indirecte gegevens over onderwijsinstellingen kunnen aanleiding geven het arrangement ter discussie te stellen, zoals aanzienlijke personeelwisselingen in combinatie met toenemende klachten en verontrustende krantenberichten over een school. Hierbij vormen de nieuwe gegevens (personeel en klachten) en externe informatie (pers) het signaal dat het toezicht op de school mogelijk gewijzigd moet worden.

De inspectie wil haar kennis zo organiseren en ontsluiten dat zij via analyse nieuwe kennis kan produceren. Bij analyse kan gedacht worden aan het 'opsporen' van onderwijsinstellingen met dezelfde kenmerken, die onder eenzelfde bestuur vallen, die vergelijkbare profielen hebben, die eenzelfde samenstelling hebben van de

schoolbevolking en onderwijsinstellingen waarop intensief toezicht wordt gehouden. Dit kan uiteindelijk uitmonden in geavanceerd analysewerk waarbij de eigen informatie gekoppeld wordt aan gegevens van externen - bijvoorbeeld cohortstudies (VO) - en gegevens uit diverse monitoringsystemen zoals de Jeugdmonitor of Grote Stedenmonitor.

Naast de gebruikelijk rapportages over aspecten van onderwijs zijn ook rapportages per cluster van opleidingen, regionale rapportages en stakeholder- rapportages mogelijk.

In 2003 geeft de inspectie op uiteenlopende manieren een belangrijke impuls aan deze kennisfunctie, zowel wat de interne randvoorwaarden betreft (professionalisering personeel, informatie-infrastructuur, vernieuwde database toepassingen, inrichting elektronisch schooldossier) als wat betreft de externe producten (kwaliteitskaarten, verbeterde informatie op de web-site en publieksinformatiecentrum). Deze en andere onderdelen van het kennismanagement van de inspectie worden in 2003 in onderlinge samenhang verder uitgewerkt in het project *architectuur kennisfunctie*. Het doel van dit project is optimalisatie van zowel creatie als gebruik van de bij de inspectie beschikbare kennis. Een wezenlijk onderdeel van deze kennisarchitectuur is SATER, Systeem voor Analyse, Toezicht en Rapportage.

De rol van de overheid en de positionering van het toezicht

Dat de inspectie zich in 2003 moet beraden op de consequenties van de ontwikkelingen in het denken over sturing en toezicht door de overheid, leidt geen twijfel. Concrete vraagstukken betreffen de rol en de taken van de inspectie in relatie tot die van andere toezichthouders en de wens om de aansluiting tussen intern en extern toezicht te versterken. In het verlengde daarvan worden vragen rond de samenwerking en afstemming met andere toezichthouders steeds dwingend. Met die samenwerking is de afgelopen jaren een begin gemaakt. De inspectie onderhoudt contacten met andere toezichthouders in het zogeheten Gezamenlijk Overleg Inspecties (GOI). De inspectie heeft haar eigen Inspectie Academie met behulp van verschillende andere toezichthouders verbreed tot een academie die ook leergangen voor andere toezichthouders aanbiedt. Een andere recente ontwikkeling die op korte termijn tot concrete resultaten zal leiden is de samenwerking op het gebied van de professionalisering van inspecteurs. Naar verwachting wordt in 2003 (geheel of ten dele) een gemeenschappelijke opleiding voor inspecteurs operationeel die door een aantal toezichthouders gezamenlijk is ontwikkeld.

Ook op het gebied van het toezicht zelf vindt samenwerking plaats. Samen met de inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming en de inspectie voor de gezondheidszorg doet de inspectie in 2003 onderzoek naar de kwaliteit van de samenwerking tussen de verschillende jeugdvoorzieningen in Roermond (ketenkwaliteit).

Deregulering en autonomievergroting zullen worden doorgezet. Bij het ontwikkelen van dereguleringsinitiatieven moeten de gevolgen voor het toezicht duidelijk zijn. Helder moet zijn welke eisen de overheid nog stelt en of deze handhaafbaar zijn. Het belang van de beoordeling van de handhaafbaarheid van nieuwe initiatieven in de vorm van een uitvoeringstoets vraagt om nadere afspraken.

Mede naar aanleiding van het rapport van de Algemene Rekenkamer *Handhaving door Rijksinspecties* (2002), wil de inspectie in 2003 nadere risicoanalyses gaan maken binnen haar toezichtsdomein. Risicoanalyses ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs op individuele onderwijsinstellingen maken reeds deel uit van het proportioneel toezicht. Het is de bedoeling hiernaast te bezien of ook op hogere

niveaus (regio, sector, stelsel) risico's aangaande de kwaliteit van het onderwijs geïdentificeerd kunnen worden. De uitkomsten van risicoanalyses moeten meer dan tot nu toe het geval was de prioritering van de werkzaamheden van de inspectie gaan bepalen.

Interactieve communicatie

De inspectie zal in 2003 op uiteenlopende manieren de communicatie met onderwijsinstellingen en het publiek versterken. Voorop staat dat de inspectie haar bevindingen zodanig communiceert dat - afhankelijk van het thema - het bevoegd gezag van onderwijsinstellingen of de minister daarin concrete aangrijpingspunten vinden om beleid te ontwikkelen of bij te stellen.

De inspectie beraadt zich momenteel op de manieren waarop zij haar producten en diensten optimaal presenteert aan de verschillende doelgroepen. Een voorbeeld is de kwaliteitskaart in het voortgezet onderwijs. Deze kaart bevat voor burgers relevante informatie uit het toezicht. In 2003 wordt het aantal informatiecategorieën uitgebreid. Daarnaast zal de inspectie voor het eerst ook in andere onderwijssectoren vergelijkbare publicaties uitbrengen. Uitgangspunt vormt de informatie die de inspectie uit haar toezichtstaak heeft verkregen dan wel informatie die uit andere bronnen is verkregen maar relevant is voor de toezichtstaak. Daarbij wordt rekening gehouden met gelijktijdig elders al geboden informatie, in het hoger onderwijs via de te verwachten elektronische Keuzegids en de accreditatieorganisatie bijvoorbeeld.

De toenemende publieke belangstelling voor het onderwijs in het algemeen, en voor het werk van de inspectie in het bijzonder, blijkt onder meer uit het toegenomen aantal vragen dat aan de inspectie wordt gesteld. De belangstelling van pers en publiek sluit naadloos aan bij de WOT, die het belang van de publieksfunctie van de inspectie benadrukt. In het kader van een betere dienstverlening aan consumenten overweegt de inspectie de inrichting van een publieksinformatiecentrum en een meer interactieve website. Vragen van ouders, leerlingen, leraren en alle andere partijen die de inspectie benaderen, komen tot op heden op de kantoren binnen en worden niet centraal geregistreerd en gemonitord. Om vragen sneller en adequater te kunnen afhandelen wil de inspectie een centrale registratie inrichten. De inspectie overweegt dit initiatief zo vorm te geven dat uitbouw mogelijk is naar een publieksinformatiecentrum. In een dergelijke opzet kan het publiek dan terecht zowel met vragen als voor allerlei informatie over het werk van de inspectie en de resultaten van dat werk. Het belang van de website als communicatiemiddel met het publiek is de afgelopen jaren sterk toegenomen en zal komende jaren naar verwachting nog verder toenemen. De inspectie wil de website aanpassen. Ook hier geldt dat de publieks- en gebruiksvriendelijkheid voorop staat. De inspectie beoogt bestaande producten, zoals de rapporten uit het school- en instellingsbezoek op een aantrekkelijker wijze aan te bieden. Op de vernieuwde website krijgen nieuwe producten een plek, worden zoekopties verbeterd en komen verwijzingen naar websites van onderwijsinstellingen.

Een ander streven is dat de inspectie haar kennis en deskundigheid graag wil overdragen aan diegenen die daar voor de optimalisering van het onderwijs baat bij hebben. Allereerst zijn dat natuurlijk het bevoegd gezag en het management van onderwijsinstellingen, maar de inspectie wil ook verbetering van de kennisuitwisseling met - al dan niet publiek gefinancierde - ondersteunings- en adviesorganisaties.

3 PRODUCTEN EN RESULTATEN

Dit hoofdstuk beschrijft de producten en resultaten die in 2003 worden gerealiseerd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere producten (paragraaf 3.1) en reserveringen voor onvoorziene producten (paragraaf 3.5). In de paragrafen 3.2 tot en met 3.4 wordt respectievelijk aandacht besteed aan cultuureducatie, landbouwonderwijs en niet-bekostigd onderwijs.

3.1 Reguliere producten

De inspectie onderscheidt de volgende categorieën reguliere producten:

- rapporten van school- en instellingsonderzoek en brieven op basis van het jaarlijks onderzoek (3.1.1);
- meta-evaluaties en evaluatie bestuurlijke hantering van resultaten van visitaties (eveneens 3.1.1)
- kwaliteitskaarten (3.1.2);
- het Onderwijsverslag (3.1.3);
- aspectrapportages (3.1.4);
- kwartaalberichten (3.1.5);
- klachtenbehandeling (3.1.6);
- vertrouwenszaken (3.1.7);
- overige producten: adviezen, externe optredens etc. (3.1.8);
- Jaarverslag (3.1.9)

3.1.1 Rapporten van school- en instellingsbezoek

Rapporten van school- en instellingsbezoek vallen in twee soorten uiteen. Eerst komen de sectoren aan bod die onder de WOT vallen: het primair onderwijs en de expertisecentra, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie. Vervolgens worden rapporten in de sector hoger onderwijs apart behandeld. Met uitzondering van hoofdstuk 3 is de WOT ook op deze sector van toepassing. De toezichtsystematiek is echter zodanig afwijkend dat separate behandeling wenselijk is.

De sectoren primair onderwijs en expertise centra, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Toezichtsystematiek

Alle onderwijsinstellingen worden schriftelijk geïnformeerd over de vorm van onderzoek waarvoor zij in 2003 in aanmerking komen. De toekenning van een op de instelling toegesneden toezichtarrangement is mogelijk door de bestandsopname die in 1998 startte. Bijgevolg strekken niet alle beoordelingen zich uit over precies die aspecten die momenteel in de toezichtkaders worden vastgelegd. De rapportages zijn desondanks voldoende dekkend om tot een goede toewijzing van het toezichtarrangement te komen.

De inspectie onderscheidt op basis van de WOT vijf verschillende vormen van onderzoek. Het gaat om de vier onderzoeksvormen die gezamenlijk het proportioneel toezicht vormen:

- periodiek kwaliteitsonderzoek;
- nader onderzoek;

- onderzoek naar de kwaliteitsverbetering;
 - incidenteel onderzoek;
- en:
- het jaarlijks onderzoek.

Deze worden hierna afzonderlijk toegelicht.

De onderzoeksvormen die gezamenlijk het proportioneel toezicht vormen

Periodiek Kwaliteitsonderzoek

Bij een periodiek kwaliteitsonderzoek spreekt de inspectie een oordeel uit over de kwaliteitsaspecten van alle geïndiceerde domeinen, waaronder de uitvoering van de sectorwetten. Daarbij gebruikt zij zoveel mogelijk de informatie die de school zelf aanreikt in onder meer de zelfevaluatie. Ook worden de gegevens gebruikt die al beschikbaar zijn in het elektronisch schooldossier. Tijdens het schoolbezoek wordt de informatie waar nodig geverifieerd en aangevuld.

Bij de overgrote meerderheid van de onderwijsinstellingen zal de inspectie haar onderzoek kunnen beperken tot het periodiek kwaliteitsonderzoek. Binnen deze groep onderwijsinstellingen is er uiteraard wel variëteit in kwaliteit. Ook binnen het periodiek kwaliteitsonderzoek zal daarom - overeenkomstig het proportionaliteitsbeginsel - sprake zijn van variatie in frequentie en intensiteit.

Voor wat betreft de frequentie is in beginsel gekozen voor een driejarige bezoeken-cyclus. Dat betekent dat elke school of instelling tenminste één keer per drie jaar een periodiek kwaliteitsonderzoek ondergaat. De intensiteit betreft de inhoud van het onderzoek. Het gaat dan om de vraag welke kwaliteitsaspecten de inspectie in het onderzoek betreft om te komen tot een oordeel over het desbetreffende aspect. Het antwoord op deze vraag is steeds afhankelijk van de mate waarin de inspectie gebruik kan maken van informatie uit de zelfevaluatie van de instelling. Als een school in enig jaar geen periodiek kwaliteitsonderzoek ondergaat, voert de inspectie een jaarlijks onderzoek uit.

Nader onderzoek

Indien uit de resultaten van de zelfevaluatie en de aanvullende informatie van de inspectie de indruk ontstaat dat een instelling zich negatief ontwikkelt, of wanneer er naar aanleiding van het periodiek kwaliteitsonderzoek vermoedens bestaan dat de kwaliteit ernstig tekort schiet, wordt een nader onderzoek ingesteld. Bij dit onderzoek kijkt de inspectie ook naar de achtergronden en oorzaken van het tekortschieten. Blijkt uit het nader onderzoek dat het vermoeden van tekortschieten onterecht is, dan sluit de inspectie het onderzoek af en neemt zij de school of instelling weer op in de reguliere cyclus van periodieke kwaliteitsonderzoeken.

Het periodiek kwaliteitsonderzoek en het nader onderzoek dat in het verlengde daarvan ligt, worden afgesloten met een openbaar rapport.

Onderzoek naar kwaliteitsverbetering

Als de inspectie naar aanleiding van het nader onderzoek oordeelt dat de kwaliteit ernstig tekort schiet, bezoekt zij de onderwijsinstelling binnen twee jaar met een onderzoek naar kwaliteitsverbetering. De inspectie bepaalt aan de kwaliteitsverbetering plaatsvindt en hoe diepgaand het moet zijn.

Bij een onderzoek naar kwaliteitsverbetering gaat de inspectie na welke concrete acties de instelling heeft ondernomen om tot kwaliteitsverbetering te komen en wat de resultaten daarvan zijn. Ook het onderzoek naar kwaliteitsverbetering wordt afgesloten met een openbaar rapport.

Incidenteel onderzoek

De inspectie moet adequaat kunnen reageren op incidenten. De impulsen voor incidenteel onderzoek kunnen van velerlei aard zijn. Zo kan de inspectie uit eigen beweging een onderzoek starten of dit doen op aanwijzing van de minister. Ook kunnen bijvoorbeeld berichtgeving in de media, kamervragen en ernstige klachten aanleiding zijn. Bij een periodiek kwaliteitsonderzoek is voorgeschreven dat de inspectie de instelling binnen een redelijke termijn voorafgaand aan het onderzoek informeert. Bij een incidenteel onderzoek kan directe actie geboden zijn; daarom is dit voorschrift bij een incidenteel onderzoek niet van toepassing. Uit efficiency-overwegingen wordt het incidenteel onderzoek zoveel mogelijk gekoppeld aan een van de andere onderzoeksvormen.

Het jaarlijks onderzoek

Op grond van artikel 10 van de WOT onderzoekt de inspectie jaarlijks de kwaliteit van het onderwijs op elke instelling. Het jaarlijks onderzoek is minder diepgaand en beperkter in tijd en omvang dan de hiervoor beschreven onderzoeksvormen. Het principe van proportionaliteit is vanzelfsprekend ook van toepassing op het jaarlijks onderzoek.

De uitkomsten van het jaarlijks onderzoek kunnen aanleiding zijn een periodiek kwaliteitsonderzoek eerder uit te voeren dan oorspronkelijk was voorzien in het toezichtprofiel.

Het vaste deel van het jaarlijks onderzoek heeft de volgende doelstellingen:

- beoordelen van de schoolprestaties;
- actualiseren van het toezichtprofiel en het toezichtsarrangement;
- bijwerken van het schooldossier en vaststellen van de kwaliteitskaart;
- overleg over de ontwikkeling van de (kwaliteit van) de school;
- analyseren van risico's in de ontwikkeling van de school.

Daarnaast is er in een variabel deel van het jaarlijks onderzoek ruimte voor onderwerpen die de school aan de agenda wil toevoegen.

Het jaarlijks onderzoek bestaat uit een voorbereiding van één dagdeel en het bezoek van één dagdeel. Daarin is opgenomen het schrijven van een brief op grond waarvan de inspectie het school- of instellingsdossier actualiseert en het jaarlijks onderzoek afrondt.

Aantallen

Het periodieke onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs op een onderwijsinstelling vindt ten minste elke drie jaar plaats. Onderwijsinstellingen die niet in het kader van een periodiek kwaliteitsonderzoek worden bezocht, bezoekt de inspectie voor een jaarlijks onderzoek.

Toezichtsarrangement	Aantal objecten van Toezicht			Totaal
	PO/EC	VO	BVE	
Jaarlijks onderzoek	3.285	558	59	3.902
Periodiek kwaliteitsonderzoek	1.999	320	34	2.353
Overige onderzoeken	410	115	Zie toelichting	525

Totaal	5.694	993	93-	6.780
--------	-------	-----	-----	-------

Een aantal punten vraagt om een nadere toelichting.

1. In de categorie 'overige onderzoeken' zijn twee soorten onderzoek begrepen. In de eerste plaats gaat het om periodieke kwaliteitsonderzoeken die in eerste instantie niet zijn afgesloten, maar onderdeel zijn van een intensiever traject (periodiek kwaliteitsonderzoek en nader onderzoek of periodiek kwaliteitsonderzoek, nader onderzoek en onderzoek naar kwaliteitsverbetering). Het betreft 5 procent van de onderwijsinstellingen PO/EC en 8 procent van de onderwijsinstellingen VO. In de tweede plaats behoren incidentele onderzoeken tot de categorie 'overige onderzoeken'. Het gaat hier vooral om onderzoeken in verband met aspectrapportages of het Onderwijsverslag. De verwachting is dat het aantal incidentele onderzoeken beperkt zal zijn.

2. Met de betrokken BVE-instellingen is afgesproken dat het onderzoek naar kwaliteitsverbetering en het jaarlijks onderzoek wordt gecombineerd. Na het reguliere onderzoek in 2002 (in het kader van de bestandsopname) vindt op deze instellingen in 2003 een heronderzoek plaats naar de wijze waarop de instellingen met de resultaten van het reguliere onderzoek zijn omgegaan. In de nieuwe systematiek komen ze in aanmerking voor een jaarlijks onderzoek. Dit jaarlijks onderzoek wordt nu dus ingevuld met het afgesproken heronderzoek (in feite een onderzoek naar kwaliteitsverbetering).

3. Per 1 augustus 2003 zal in de sector BVE het Kwaliteitscentrum Examinering operationeel zijn. De exameninstellingen zijn in bovenstaande tabellen niet opgenomen omdat het toezicht vanaf dat moment door het Kwaliteitscentrum Examinering wordt uitgevoerd. Wel zijn voor 2003, als afronding van de bestandsopname, nog 14 jaarlijkse onderzoeken bij exameninstellingen gepland. Na 1 augustus 2003 houdt de inspectie geen direct toezicht meer op de examens in het beroepsonderwijs; dat is de taak van het Kwaliteitscentrum Examinering (KCE). De inspectie houdt dan toezicht op de kwaliteit van het functioneren van het KCE. Het toezichtkader daarvoor is momenteel in ontwikkeling.

4. Omdat de inpassing van de inspectie landbouwonderwijs en kennisprogramma's momenteel nog geen feit is, zijn in bovenstaande tabellen de agrarische onderwijscentra nog niet meegerekend.

De sector hoger onderwijs

Toezichtsystematiek

Met de wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek is de grondslag gelegd voor de oprichting van de Nederlandse Accreditatieorganisatie (NAO). Deze wetswijziging heeft gevolgen voor het toezicht op het hoger onderwijs door de inspectie, maar die gevolgen zijn in het jaar 2003 niet precies waarneembaar vanwege de nog af te ronden trajecten die onder het visitatiestelsel in gang zijn gezet en nog moeten worden afgerond. Met departement en NAO wordt op dit moment overlegd hoe deze overgangssituatie kan worden vormgegeven. De besluitvorming daarover valt in december te verwachten.

- Dit is exclusief exameninstellingen (zie hierna) en exclusief niet-actieve niet-bekostigde instellingen.

Op basis van de bestuurlijke afspraken tussen de minister en de sector van 3 december 1998 hanteert de inspectie de volgende onderzoeksvormen:

- meta-evaluatie;
- evaluatie bestuurlijke hantering;
- incidenteel onderzoek.

Meta-evaluatie en evaluatie bestuurlijke hantering in de sector hoger onderwijs verhouden zich ongeveer tot elkaar als periodiek kwaliteitsonderzoek en onderzoek naar kwaliteitsverbetering in de andere sectoren.

Meta-evaluatie

Eens in de zes jaar visiteert een visitatiecommissie een cluster van vergelijkbare opleidingen. De inspectie voert in aansluiting op een visitatierapport een meta-evaluatie uit. Deze meta-evaluatie bestaat uit twee delen. In het eerste deel valideert en verifieert de inspectie het visitatierapport als zodanig. In het tweede deel concentreert de inspectie zich op de oordelen van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen.

Een meta-evaluatie levert drie soorten producten op. Het meta-evaluatierapport (1) doet zowel uitspraken over de beoordeling door de visitatiecommissie als over de kwaliteit van de opleidingen. Als er bij een opleiding geen ernstige tekortkomingen zijn geconstateerd, sluit de inspectie het onderzoek af met een brief aan de instelling (2). Als op basis van verder onderzoek ernstige tekortkomingen bij een opleiding worden vastgesteld, wordt dat vastgelegd in een Rapport van Bevindingen (3), dat openbaar is.

Evaluatie Bestuurlijke Hantering

Ongeveer twee jaar na de meta-evaluatie onderzoekt de inspectie of de door de visitatiecommissie geconstateerde ernstige tekortkomingen zijn opgeheven. Bij alle bij de meta-evaluatie betrokken instellingen vraagt de inspectie een stand-van-zaken-document op, dat door de inspectie wordt geanalyseerd.

Als er in een eerdere fase ernstige tekortkomingen waren geconstateerd, of als die op dit moment naar voren komen, voert de inspectie een onderzoek naar kwaliteitsverbetering uit. Hierbij wordt nagegaan welke concrete acties de opleiding heeft ondernomen om tot kwaliteitsverbetering te komen en wat daarvan de resultaten zijn. Als de tekortkomingen niet zijn weggewerkt, volgt de uitspraak dat er langdurige ernstige tekortkomingen zijn. In dat geval rapporteert de inspectie deze bevinding aan de minister.

Als er geen onderzoek naar kwaliteitsverbetering nodig is wordt de evaluatie bestuurlijke hantering afgesloten met een brief naar de desbetreffende opleidingen. Als er wel een onderzoek naar kwaliteitsverbetering nodig is, wordt een Rapport van Bevindingen opgesteld.

Incidenteel onderzoek

Deze vorm van onderzoek is reeds toegelicht bij de andere sectoren.

Aantallen

Onderstaande tabel geeft per toezichtsarrangement de aantallen producten weer.

Toezichtsarrangement	Aantallen
Meta-evaluatie	<ul style="list-style-type: none">• 16 clusterrapporten over 219 opleidingen• 146 brieven aan opleidingen waarbij geen ernstige tekortkomingen zijn geconstateerd• 73 Rapporten van Bevindingen in die gevallen waar ernstige tekortkomingen zijn geconstateerd

Evaluatie Bestuurlijke Hantering	<ul style="list-style-type: none"> • 10 evaluaties bestuurlijke hantering waarbij 76 opleidingen zijn betrokken; bij 13 van deze opleidingen zijn tijdens de meta-evaluatie ernstige tekortkomingen geconstateerd
Incidenteel onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • 8 rapporten of brieven

De inspectie zal op basis van de planning van de visitatierapporten door de HBO-Raad en VSNU de volgende 16 meta-evaluaties afronden in 2003.

HBO: commerciële economie, technische natuurkunde, logopedie, technische bedrijfskunde, elektrotechniek, leraar basisonderwijs, beeldende kunst, theater, lichamelijke sport, beweging en management.

WO: wijsbegeerte, rechten, universitaire lerarenopleidingen, humanistiek, elektrotechniek, biologie, economie.

De inspectie zal in 2003 de volgende tien evaluaties bestuurlijke hantering uitvoeren.

HBO: fysiotherapie, voeding en diëtetiek, toerisme, hotelopleidingen, CMV, milieuopleidingen.

WO: civiele techniek, scheikunde, werktuigbouwkunde, maritieme techniek.

Toezicht op naleving van wet- en regelgeving

De inspectie is verantwoordelijk voor toezicht op het hoger onderwijs in het algemeen. In dat kader ziet de inspectie onder andere toe op de naleving van de wettelijke voorschriften die voor het hoger onderwijs gelden. Het toezicht op de naleving daarvan brengt met zich mee dat instellingen in het hoger onderwijs object van toezicht zijn, omdat de wettelijke voorschriften zich voor een groot deel op de instelling richten en het instellingsbestuur aanspreken als handelende actor. Het gaat daarbij om de rol van het instellingsbestuur bij de kwaliteitszorg, het onderwijsaanbod, de registratie, het onderwijs, de examens en de promoties, de vooropleidingseisen, de studenten en extraneï, de rechtsbescherming van studenten en extraneï. Voorzover van belang voor de borging van de kwaliteit van het onderwijs heeft het toezicht ook betrekking op de rol van het instellingsbestuur bij de planning en bekostiging, het personeel, het bestuur en de inrichting van de instelling. Voor dit nalevingstoezicht is het noodzakelijk dat de inspectie gebruik maakt van verzamelingen van gegevens over opleidingen, geclusterd naar instellingen. Hiertoe behoren gegevens die de inspectie heeft verkregen uit haar meta-evaluatietrajecten en trajecten evaluatie bestuurlijke hantering. Ook gegevens uit bronnen buiten de inspectie, over opleidingen en instellingen, kunnen daarvoor bruikbaar zijn. Waar aan de orde kunnen deze gegevens worden gebruikt voor risico-analyses (welke indicatoren zijn voorspellend voor niet-gewenste risico's). Ook kan de inspectie uit haar toezicht beschikken over materiaal dat als 'good practices' kan worden getoond.

Overgangstraject van visitatie naar accreditatie

In een nog nader in te vullen overgangperiode zal de inspectie enerzijds behulpzaam zijn bij een goede start van de accreditatieorganisatie en anderzijds de verantwoordelijkheid van de minister voor het hoger onderwijs blijven waarborgen voor die onderdelen van het HO-stelsel die nog niet onder het accreditatiesysteem vallen. In de loop van najaar 2002 zal dit overgangstraject definitief worden vastgesteld.

3.1.2 Kwaliteitskaarten

Inhoudelijke uitbreiding en uitbreiding naar andere sectoren

Informatie van de inspectie over instellingen is op grond van de *Wet op het openbaar bestuur* openbaar, met uitzondering van daarin opgenomen bijzondere

persoonsgegevens en andere gegevens betreffende de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat ook het instellingsdossier openbaar is. Daarom alleen al is het van groot belang dat deze informatie correct en actueel is. Maar ook om optimaal invulling te kunnen geven aan het proportioneel toezicht is het noodzakelijk dat het instellingsdossier permanent actueel is⁻.

Een onmisbaar onderdeel van het toezicht is dat de inspectie haar bevindingen op transparante wijze toegankelijk maakt voor groepen belanghebbenden. Daartoe wil de inspectie in de toekomst in alle sectoren van het onderwijs kwaliteitskaarten of andere instellingsgewijze gegroepeerde gegevens publiceren, die te raadplegen zijn via de website van de inspectie. De informatie daarvoor wordt uit de instellingsdossiers gedestilleerd.

In de sector voortgezet onderwijs publiceert de Inspectie sinds enkele jaren een kwaliteitskaart van alle instellingen. Deze zijn in te zien op www.onderwijsinspectie.nl. In de sector voortgezet onderwijs wil de inspectie de kwaliteitskaart in 2003 verbreden. Daarnaast start de inspectie de ontwikkeling en publicatie van vergelijkbare kaarten in andere onderwijssectoren.

De sector primair onderwijs

De kwaliteitskaart primair onderwijs moet ouders een eerste indruk kunnen geven van een school. De kaart biedt ouders de mogelijkheid de ontwikkelingsgang van een school in de tijd te volgen en uiteenlopende kwaliteitsaspecten te vergelijken tussen (groepen) onderwijsinstellingen en het landelijk beeld. De kwaliteitskaart primair onderwijs bevat informatie over de volgende onderwerpen:

- leerresultaten;
- aanbod;
- pedagogisch klimaat;
- pedagogisch-didactisch handelen;
- contacten van de school;
- de samenstelling van de schoolbevolking en de ontwikkelingen daarin;
- het oordeel van de inspectie over de school als geheel;
- het toezichtsprofiel.

De kaart biedt de school de mogelijkheid zichzelf kort te typeren. Desgewenst is er ook een link naar de website van de school.

De sector voortgezet onderwijs

De kwaliteitskaart voortgezet onderwijs vermeldt de uitkomsten van de beoordeling door de inspectie van relevante kwaliteitsaspecten van het onderwijs zoals het onderwijsaanbod en het pedagogisch-didactisch handelen. De kwaliteitskaart richt zich tot nu toe vooral op rendementsgegevens; er is nog geen dekkende samenvatting van alle relevante gegevens uit het instellingsdossier. In 2003 wordt de kwaliteitskaart VO dan ook in dat opzicht verbreed. Tegelijkertijd spitst de inspectie de informatie op de kwaliteitskaart toe op de inhoudelijke ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs. Zo zullen de kaarten in 2003 voor het eerst integraal de examenresultaten van de tweede fase per profiel tonen. Ook geeft de kaart een beeld van de resultaten van de nieuwe examens in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs.

De sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

⁻ De inspectie stelt onderwijsinstellingen daarom periodiek in de gelegenheid om gegevens te corrigeren en aan te vullen.

De inspectie verwacht eind 2003 een kwaliteitskaart voor de sector te kunnen opleveren. Momenteel is er overleg tussen de inspectie en de BVE-Raad, die zelf ook een dergelijke kaart wil ontwikkelen. Indien mogelijk zal de inspectie die kwaliteitskaart ook gaan gebruiken.

Het aantal uit te brengen kaarten is afhankelijk van het aggregatieniveau waarop oordelen over (delen van) de instelling beschreven worden. Met de invoering van het nieuwe toezicht worden het onderzoek en de informatievergaring zo nauwkeurig mogelijk afgestemd op de organisatorische inrichting van de afzonderlijke instelling en de keuzes die de instelling maakt, bijvoorbeeld inzake de inrichting van de kwaliteitszorg. De inhoud van de kwaliteitskaart zal dus voor een belangrijk deel bepaald worden door de organieke situatie per instelling.

De vorm van de kaart is één van de punten van overleg. In ieder geval zal de kaart niet gelijk kunnen zijn aan de huidige kaart van de sector voortgezet onderwijs, aangezien de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie niet beschikt over vergelijkbare in-, door- en uitstroom gegevens.

De sector hoger onderwijs

Voor het hoger onderwijs wordt gedacht aan systematische informatievoorziening, door rapportages uit eigen toezichtactiviteiten op de website te plaatsen, alsmede door publicatie van gegevens die uit eigen toezicht zijn gehaald en op instellingsniveau zijn geordend naar onderwijsproces, onderwijsinhoud, rendement en randvoorwaarden. De informatie wordt ontleend aan het visitatierapport, aan de Nederlandse Accreditatieorganisatie en aan de eigen inspectieoordelen. Daarbij zal worden afgestemd met de informatiebehoefte van de inspectie, voortvloeiend uit het toezicht op naleving van wet- en regelgeving, en met de rollen van andere toezichthouders, waaronder de accreditatieorganisatie.

Aantallen

De inspectie verwacht in 2003 ongeveer 10.000 kwaliteitskaarten te publiceren.

3.1.3 Het Onderwijsverslag

Het Onderwijsverslag 2002 zal net als dat van vorig jaar naast een aantal hoofdstukken voor de verschillende sectoren weer een aantal sectoroverstijgende thema's kennen.

Sectoroverstijgende thema's

Het sectoroverstijgende thema 'de leerling centraal', dat ook vorig jaar aan de orde was, zal dit jaar op een aantal onderdelen verder uitgediept worden.

Voorts zal een aantal andere sectoroverstijgende thema's dat in het Onderwijsverslag over 2001 reeds aan de orde was dit jaar opnieuw aan de orde komen. Het gaat daarbij met name om punten waarover in het Onderwijsverslag over 2001 zorg was: de problematiek van onderwijspersoneel en personeelscapaciteit, de gang van zaken bij de examens en de relatie tussen kwaliteitszorg en toezicht.

De inspectie stelt voor de volgende sectoroverstijgende thema's centraal te stellen in het Onderwijsverslag over 2002:

- de leerling centraal;
- onderwijspersoneel en onderwijs capaciteit;
- examens;
- kwaliteitszorg en toezicht.

Het onderdeel 'de leerling centraal' wordt in een viertal thema's uitgewerkt:

- de overgang van leerlingen van de ene schoolsoort naar de andere; doorlopende leerlijnen, beroepskolom;
- welbevinden, rol en zeggenschap van leerlingen;
- risicoleerlingen en sociale integratie;
- veiligheid, seksuele intimidatie en seksueel misbruik.

Sectorhoofdstukken

In de sectorgebonden hoofdstukken zal steeds een overzicht geboden worden van belangrijke (cijfermatige) gegevens over zaken als leerlingaantallen, leraaraantallen en dergelijke. Een belangrijk deel van de sectorgebonden hoofdstukken wordt uiteraard besteed aan de kwaliteit van het onderwijs zoals de inspectie die het afgelopen jaar in de betreffende sector heeft vastgesteld. Zo veel mogelijk worden daarbij vergelijkingen gemaakt met de kwaliteit van het onderwijs in de jaren daarvoor. Ook worden uitsplitsingen gemaakt naar diverse groepen onderwijsinstellingen en opleidingen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de mate waarin de onderwijsinstellingen zich aan wet- en regelgeving houden. Verder wordt in elk van de sectorhoofdstukken aandacht geschonken aan de problematiek van de zeer zwakke onderwijsinstellingen en opleidingen alsmede het toezicht hierop en de integratie van informatie- en communicatietechnologie in het onderwijs. Daarnaast wordt in elk van de sectorhoofdstukken aandacht gegeven aan een aantal sectorspecifieke thema's. De voorlopige indeling van de sectorgebonden thema's staat hieronder vermeld.

Voor het hoofdstuk over primair onderwijs wordt voorgesteld de volgende hoofdthema's op te nemen:

- zeer zwakke onderwijsinstellingen;
- informatie- en communicatietechnologie, mate van integratie in het onderwijsproces;
- multiculturaliteit: onderwijs in allochtone levende talen, intercultureel onderwijs, asielzoekersscholen (inclusief doorstroom naar het regulier onderwijs), islamitisch onderwijs en sociale cohesie;
- groepsgrootte en kwaliteit;
- vroeg- en voorschoolse educatie;
- risicoleerlingen, waaronder leerlingen met ADHD, dyslexie of een stoornis met een autistisch spectrum en hoogbegaafden

Voor het hoofdstuk over de sector voortgezet onderwijs worden de volgende hoofdthema's voorgesteld:

- zeer zwakke onderwijsinstellingen en hun context;
- informatie- en communicatietechnologie, mate van integratie in het onderwijsproces;
- lopende onderwijsinnovaties;
- schoolgrootte;
- pedagogisch klimaat en veiligheid.

Voor het hoofdstuk over de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie worden de volgende thema's voorgesteld:

- zeer zwakke opleidingen;
- informatie- en communicatietechnologie, mate van integratie in het onderwijsproces;
- voortijdig schoolverlaten.

Voor het hoofdstuk over de sector hoger onderwijs worden de volgende thema's voorgesteld:

- opleidingen met (langdurige) ernstige tekortkomingen;
- informatie- en communicatietechnologie (ICT);
- invoering bachelor-master structuur;
- implementatie van het Beta-convenant;
- kwaliteitsborging toetsing en examens;
- toezicht op accreditatie en het systeem van kwaliteitszorg.

Eventueel wordt het onderwerp 'positie studenten en doorlopende leerlijnen' nog toegevoegd.

Afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare informatie en wenselijkheid van het uitbrengen van de resultaten op een gegeven moment kunnen ook aparte rapportages worden uitgebracht. Aspectrapportages die in ieder geval worden uitgebracht worden in de volgende paragraaf vermeld.

3.1.4 Aspectrapportages

Naast de bijdragen in het Onderwijsverslag brengt de inspectie in 2003 eigenstandige rapportages uit. Achtereenvolgens worden de intersectorale en de sectorale aspectrapportages beschreven.

Intersectoraal

Het navolgende schema geeft kort aan wat de vraagstelling is van de afzonderlijke aspectrapportages en wanneer de rapportage verwacht kan worden.

Thema	Vraagstelling	Oplevering
Onderwijspersoneel: Maatwerk voor Morgen/ Evaluatie Educatief Partnerschap	In welke mate voldoen de Hogescholen aan de eisen die vanuit de innovatie Educatief Partnerschap gesteld zijn? Wat is de betrokkenheid van het scholenveld in de opleidingsfunctie?	november 2003
Onderwijspersoneel: Integraal Personeels- beleid	Wat is de stand van zaken met betrekking tot de invoering van integraal personeelsbeleid in het primair en voortgezet onderwijs?	oktober 2003
Onderwijspersoneel: zij-instromers in het beroep	Wat is de kwaliteit van het scholings- en begeleidingstraject dat zij-instromers in het beroep in het primair en voortgezet onderwijs volgen? Wat is de kwaliteit van het door de zij-instromers verzorgde onderwijs tijdens de zij-instroomroute en in de eerste periode nadat zij het getuigschrift hebben verkregen? Wat is de kwaliteit van de afgegeven geschiktheidsverklaringen door de assessmentcentra? Welke effecten heeft de Interimwet zij-instroom op de personeelsvoorziening en de kwaliteit van het personeelsbestand in de sectoren PO en VO?	december 2003
ICT: thematisch schoolportret	Op welke wijze brengen onderwijsinstellingen ICT-ontwikkelingen voor een bepaald vak of thema in beeld en in hoeverre is sprake van innovatieve praktijken?	vóór juli 2003
ICT: portret lokale samenwerking	Wat is de betekenis van de samenwerking van onderwijsinstellingen met andere (onderwijs)instellingen, bedrijven of lokale overheden voor het onderwijsproces?	vóór juli 2003
ICT	Bijdrage van de inspectie aan de vijfde rapportage ICT-monitor.	vóór febr. 2003
Internationale samenwerking: didactisch handelen basisonderwijs	Op basis van gezamenlijke inspecties zullen in 2003 vergelijkbare analyses worden gemaakt over de kwaliteit van het aspect 'didactisch handelen' in het basisonderwijs van vier landen: Engeland, Vlaanderen, Nedersaksen en Nederland.	november 2003
Internationale samenwerking: didactisch handelen voortgezet onderwijs	Op basis van gezamenlijke inspecties wordt een vergelijkende analyse gemaakt van het didactisch handelen in onderwijsinstellingen voor VO in Nederland en Nedersaksen, en Nederland en Vlaanderen.	november 2003
Internationale samenwerking: kwaliteit van onderwijsinstellingen	Op basis van kwaliteitsbeoordeling van een aantal onderwijsinstellingen voor primair en voortgezet onderwijs in Noordrijn-Westfalen wordt een vergelijkende analyse gemaakt van	december 2003

Thema	Vraagstelling	Oplevering
voor primair en secundair onderwijs	de kwaliteit van onderwijsinstellingen in Nederland en Noordrijn-Westfalen. Daarbij wordt de mogelijkheid onderzocht de werkwijze van de Nederlandse inspectie in onderwijsinstellingen in Noordrijn-Westfalen toe te passen, waarbij tegelijkertijd de Nederlandse werkwijze en het bijbehorend instrumentarium worden geëvalueerd.	
Internationale samenwerking: vergelijkingen van toezichtkaders	Vergelijking van toezichtkaders gebeurt op verschillende manieren, namelijk in het kader van SICI (workshops en conferenties), bilaterale bezoeken en werkoverleg.	juni 2003

Onderwijspersoneel

Het lerarentekort doet zich in alle sectoren van het onderwijs voelen. De invloed van het personeelstekort op de kwaliteit van het onderwijs wordt ook in de beoordelingen van de inspectie zichtbaar. De relatie tussen personeelstekort en onderwijskwaliteit wordt bepaald door een complex van factoren en is daarmee verre van eenduidig. Op allerlei terreinen zijn of worden initiatieven genomen om het werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken. De inspectie heeft reeds een aantal jaren oog voor de problematiek van het lerarentekort en de effecten daarvan op de kwaliteit van het onderwijs. Zij rapporteert daarover in het Onderwijsverslag, maar brengt ook een aantal aparte rapportages uit.

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

In februari 2000 zijn door de inspectie en de directie ICT van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen afspraken gemaakt over de monitoring, evaluatie en beoordeling van ICT-ontwikkelingen in het onderwijs. Dat heeft in de afgelopen jaren geleid tot de publicatie van een reeks van schoolportretten. Deze portretten waren enerzijds thematisch, en gingen anderzijds specifiek in op de lokale samenwerking tussen verschillende onderwijsinstellingen. Ook zijn in samenwerking met het European SchoolNet en de Standing International Conference of Central and General Inspectorates (SICI) internationaal vergelijkbare schoolportretten gepubliceerd in 2002. Er is inmiddels een beginselafpraak tot stand gekomen om - voor een evenwichtige afronding - de duur van het project te verlengen tot 1 juni 2003. Bovendien vinden besprekingen plaats over de wijze waarop na afloop van het project de inspectie aandacht kan blijven besteden aan de monitoring, de evaluatie en de beoordeling van de ICT-ontwikkelingen. De uitwerking hiervan is mede afhankelijk van de specifieke wensen van de minister van OCenW.

Internationale Samenwerking

Internationale samenwerking van de inspectie is gericht op twee speerpunten:

- professionalisering van het inspectiewerk: werkwijzen, toezichtkaders, proportionaliteit en andere aspecten;
- vormen van gezamenlijk inspecteren, op basis waarvan uitspraken van vergelijkende aard kunnen worden gedaan over aspecten van kwaliteit.

Beide speerpunten zijn aan de orde zowel in bilaterale samenwerking met inspecties in buurlanden, als in het bredere verband van SICI met 19 Europese leden.

De inspectie zal eind 2002 een nieuwe beleidsnota internationale samenwerking opstellen. Belangrijk daarin is het vaststellen van aspecten van kwaliteit waarop de

Nederlandse inspectie in de komende jaren vergelijkende analyses zou willen produceren ter informatie van scholen, organisaties en het onderwijsbeleid.

Sectoraal

Onderstaand schema geeft een overzicht van de onderwerpen die zich beperken tot één sector. Kort wordt aangegeven wat de vraagstelling van de onderzoeken is en wanneer de rapportage verwacht kan worden.

Thema	Vraagstelling	Oplevering
Primair onderwijs		
Wachlijsten SBO	Het onderzoek geeft antwoord op de vraag naar de omvang van de plaatsingslijsten en de onderzoekslijsten in het speciaal basisonderwijs op peildatum 1 oktober 2002.	maart 2003
Wachlijsten (V)SO	Het onderzoek geeft antwoord op de vraag naar de omvang van de plaatsingslijsten en de onderzoekslijsten in het (V)SO op de peildatum van 16 januari 2003.	juli 2003
Groepsgrootte en kwaliteit	Het onderzoek geeft antwoord op de vraag naar de groepsgrootte, de personele inzet en de kwaliteit van het onderwijs in de onderbouw (groep 1 tot en met 4) van het basisonderwijs, en omvat tevens het onderwerp 'meer handen in de klas'.	februari 2003
Voortgezet onderwijs		
Schoolexamens VWO/HAVO/VMBO	Wat is de kwaliteit van de schoolexamens?	november 2003
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie		
Koppeling educatie (inburgering) – beroepsonderwijs	Het onderzoek brengt positieve en negatieve aspecten rond de koppeling van inburgeringstrajecten met beroepsopleidingen (doorstroom c.q. integratie) in kaart	december 2003
Examenverslag BVE	Hoe staat het met de kwaliteit van de examens in de sector BVE?	december 2003

- Met de directie primair onderwijs zal overleg plaatsvinden om te bezien of na deze rapportage nog nametingen dienen plaats te vinden.

Het toezichtregime in de sector hoger onderwijs verschilt van dat van de andere onderwijssectoren. Het visitatiestelsel (straks accreditatie) brengt met zich mee dat voor de inspectie het accent in deze sector minder ligt op het bezoeken van onderwijsinstellingen. De inspectie houdt toezicht op het functioneren van het stelsel. De inspectie rapporteert in vergelijking tot andere sectoren echter des te meer over thema's die voor de sector als geheel relevant zijn. Het aantal aspectrapportages is in deze sector daarom hoger dan in de andere sectoren. De inspectie hoger onderwijs oefent al jaren haar toezicht op stelselniveau mede uit via aspectevaluaties (zoals over 2002 o.a. betreffende klachten, examens en studeerbaarheid [verschijnt eind 2002]). De andere sectoren doen veelal werk per onderwijsinstelling.

Hoger onderwijs		
BaMa-stelsel	Wat zijn de consequenties voor de kwaliteit op opleidingsniveau van de invoering van het BaMa-stelsel? Tussenrapportage.	april 2003
Gehandicapte studenten	Voldoen opleidingen in het hoger onderwijs aan de eisen voor toegankelijkheid voor gehandicapte studenten?	juli 2003
Kennisbestand HO	Ten behoeve van de overdracht van kwaliteitsgegevens aan het accreditatieorgaan legt de inspectie een opleidings- en instellingsdossier aan.	juli 2003
Implementatie Beta-convenant	Jaarlijkse monitoring van de implementatie van het convenant in de beta-opleidingen.	juli 2003
Monitoring ICT	Wat is de stand van zaken met betrekking tot ICT in het hoger onderwijs?	juni 2003
Toetsing en examens	Wat is de stand van zaken ten aanzien van toetsing en examinering in het hoger onderwijs?	april/mei 2003

3.1.5 Kwartaalrapportage

Vier keer per jaar brengt de inspecteur-generaal verslag uit aan de minister over de uitvoering van de taken en de gegevens daaruit die voor de minister dienstig kunnen zijn. Naar aanleiding van deze kwartaalberichten vindt overleg plaats tussen de minister en de inspecteur-generaal.

3.1.6 Klachtenbehandeling

Werkwijze bij klachten

Klachten over onderwijsinstellingen worden door de onderwijsinstellingen zelf of - indien van toepassing - door de door hen ingestelde klachtencommissies behandeld. Zij hebben daarvoor eigen voorzieningen getroffen. Klachten over de onderwijsinstellingen die bij de inspectie binnenkomen, worden behandeld volgens de richtlijn 'Handelwijze bij Klachtmeldingen' (Utrecht, juli 2000). Kern hiervan is dat het begrip 'klacht' breed wordt opgevat en dat iedere klachtmelding serieus wordt genomen. Melders van klachten worden in de regel doorverwezen naar de klachteninstantie van de desbetreffende instelling. Er vindt wel een verificatie plaats of er een goede klachtenprocedure aanwezig is.

Bij ernstige klachten over het onderwijs kan de inspectie worden aangesproken op haar toezichhoudende functie. Zij kan op deze klachten reageren door incidenteel onderzoek in te stellen conform artikel 14 van de WOT. De inspectie treedt dan echter niet op als klachtenbehandelaar, maar als toezichhouder. De inspectie introduceert in 2003 voor al haar kantoren een systeem voor elektronische registratie van klachtmeldingen.

3.1.7 Vertrouwenszaken en veiligheid

Uitbreiding van de taak van de vertrouwensinspecteurs

Bij de inspectie zijn sinds 1986 vertrouwensinspecteurs werkzaam. Hun taken en bevoegdheden werden bij wet van 1 juli 1999 (Stb. 1999, 313) geregeld. Genoemde wet richt zich op preventie en bestrijding van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. In artikel 6 van de WOT is een uitbreiding opgenomen van het werkkterrein van vertrouwensinspecteurs. Deze taakuitbreiding is tot stand gekomen door middel van een door de Tweede Kamer unaniem aangenomen amendement. Naast seksuele intimidatie en seksueel misbruik kunnen de vertrouwensinspecteurs nu ook worden benaderd bij fysiek en psychisch geweld. In verschillende wet- en regelgeving wordt dit geweld gekenmerkt als 'dwangmatige kracht'. Belangrijk hierbij is dat het geweld zeer welbewust wordt gehanteerd als middel om iets bij anderen te bewerkstelligen. Dat kan zijn bewuste verwonding, maar ook het met behulp van geweld afdwingen van handelingen die de ander niet wil verrichten.

De vraag wanneer een vertrouwensinspecteur tot interventie besluit is niet zo zeer afhankelijk van deze definitie, als wel van de vraag op welke wijze de onderwijsinstelling en de bij de gebeurtenis betrokken verantwoordelijke personen en instanties hun verantwoordelijkheid hebben genomen bij het aanpakken en het oplossen van het gesignaleerde voorval. Wanneer dit niet naar behoren gebeurt, dan zal de vertrouwensinspecteur door middel van interventie de-escalierend werken en bevorderen dat de betreffende onderwijsinstellingen en zo mogelijk ook andere instanties op een professionele wijze te werk gaan. Een relatief gering feit kan dus aanleiding zijn tot een interventie wanneer de onderwijsinstelling daar zeer onhandig mee omgaat en dit daardoor escaleert. In principe hanteert de inspectie dus dezelfde werkwijze als met betrekking tot seksuele intimidatie. Er is echter één belangrijk verschil: omdat hier niet - zoals bij klachten over seksuele intimidatie en seksueel misbruik - de bijzondere geheimhoudingsplicht voor de vertrouwensinspecteurs geldt, is overleg over afhandeling met de contactinspecteur gewenst. Bij het behandelen van klachten over geweld wordt functioneel gebruik gemaakt van de klachtenregeling van de onderwijsinstelling. In geval van een vermoeden van seksueel misbruik is er sprake van een andere situatie. In dat geval geeft de wet aan hoe de vertrouwensinspecteur, in het kader van de aangifteplicht van het bevoegd gezag, moet handelen. Een meer precieze invulling en afbakening van de werkzaamheden is op dit moment niet te geven, omdat de gesprekken tussen departement en inspectie hierover nog niet zijn afgerond.

De vertrouwensinspecteurs fungeren als aanspreekpunt en adviseur om ervoor te zorgen dat klachtmeldingen met betrekking tot seksuele intimidatie en seksueel misbruik zorgvuldig voor alle betrokkenen worden afgehandeld. Ook zetten de vertrouwensinspecteurs zich in voor maatregelen om nieuwe klachten zoveel mogelijk te voorkomen. Zij hebben een taak vanaf het moment van melding tot en met de nazorg. Belangrijkste partners van de inspecteurs zijn de bevoegde gezagsorganen van de betreffende onderwijsinstellingen. Andere partners buiten de schoolomgeving zijn onder andere justitie, politie, hulpverlening en klachtencommissies.

Aantallen

De klachtmeldingen met betrekking tot seksuele intimidatie en seksueel misbruik liggen de afgelopen drie jaar boven de 200. Gelet op klachtenpatronen van onderwijsinstellingen, (beperkt) cijfermateriaal van enkele gemeenten en opvattingen van deskundigen op het terrein van veiligheid in het onderwijs moet bij klachtmeldingen inzake psychisch en fysiek geweld uitgegaan worden van een veelvoud hiervan. In de loop van de komende jaren zal, naarmate de mogelijkheid meer bekend wordt om bij de inspectie dergelijke klachten te melden, sprake zijn van sterke toename. Voor 2003 wordt dit aantal op circa 800 geschat.

Aantallen te verwachten vertrouwenszaken in 2003:

Sector	Seksuele intimidatie en geweld	Geestelijk en lichamelijk geweld
PO, inclusief EC	100	300
VO	100	350
BE	20	100
HO	10	50
Totaal	230	800

Veiligheid

Naast de taken van de vertrouwensinspecteurs zijn ook algemene taken rond veiligheid te onderscheiden. Bij de algemene taken gaat het om aanscherping van het toezicht op het veiligheidsbeleid van instellingen. Hierbij is in elk geval te denken aan klachtenregelingen, gedragsregels en pestprotocollen. Het inspectietoezicht dient zich daarbij niet alleen te richten op de aanwezigheid van dergelijke voorzieningen, maar ook en vooral op het hanteren - het levend houden - ervan. Er is overleg met het bestuursdepartement over een werkwijze die de verantwoordelijkheid voor beleid op dit punt in de eerste plaats bij de onderwijsinstellingen zelf legt. Onderwijsinstellingen leggen in dit voorstel hun beleid en resultaten daarvan ter beoordeling voor aan de inspectie. Daarnaast blijft de mogelijkheid ernstige klachten bij de vertrouwensinspecteurs te melden.

Een en ander dient in de toezichtkaders van de onderwijssectoren te worden opgenomen.

3.1.8 Overige producten

Onder deze rubriek vallen diverse (bijzondere) diensten van de inspectie. Deze diensten bestaan onder meer uit het verstrekken van adviezen en het verlenen van ontheffingen. Tot slot vallen onder deze rubriek ook de externe optredens van leden van de inspectie en bijdragen in de vorm van artikelen of essays.

Adviezen en ontheffingen

Zaken waarover de inspectie adviezen verstrekt zijn onder meer: aanvragen voor bevoegdheidsverklaringen, nieuwe aanvragen voor diploma-erkende opleidingen in de sector beroepsonderwijs en volwasseneneducatie, en adviezen op voordrachten voor koninklijke onderscheidingen voor functionarissen die werkzaam zijn in het onderwijs. Ontheffingen verleent de inspectie op het gebied van eisen van benoembaarheid en eisen van bekwaamheid.

Schorsing en verwijdering

Op grond van het Inrichtingsbesluit WVO zijn onderwijsinstellingen verplicht schorsingen van meer dan een dag aan de inspectie te melden. Voorts is in het inrichtingsbesluit vastgelegd dat bij definitieve verwijdering van leerlingen altijd de inspectie wordt ingeschakeld.

Externe optredens en bijdragen

De inspectie levert jaarlijks bijdragen aan symposia. Zo verzorgt de inspectie in samenhang met de activiteiten voor het monitoren van ICT-ontwikkelingen in het onderwijs ook in 2003 lezingen over dit onderwerp en neemt zij deel aan conferenties en/of workshops. Evenals in vorige jaren zullen in het kader van de verschillende samenwerkingsprojecten, maar ook in SICI-verband, inspecteurs lezingen en trainingen verzorgen. Daarnaast neemt de coördinerend inspecteur die namens de Inspectie van het Onderwijs zitting heeft in het Executive Committee van SICI deel aan internationale conferenties waaronder de algemene ledenvergadering in het najaar van 2003 te Wenen. Tevens verzorgen leden van de inspectie inleidingen op bijvoorbeeld jaarvergaderingen van externe organisaties en leveren zij bijdragen in de vorm van artikelen en essays.

In 2003 wil de inspectie haar effectieve communicatie met de omgeving optimaliseren. Dit is niet alleen een uitvloeisel van de WOT die de publieksfunctie van de inspectie benadrukt. Ook de vereiste openbaarheid van overheidsinformatie en de toenemende behoefte van burgers om geïnformeerd te worden over vragen die bij hen leven, is voor de inspectie een belangrijke prikkel te groeien naar een extern georiënteerde, communicerende organisatie.

3.1.9 Jaarverslag

Jaarlijks stelt de inspectie een Jaarverslag op. Dit verslag is in de eerste plaats een formele verantwoording over de uitvoering van de taken, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen in de organisatie in het voorgaande kalenderjaar. Daarnaast wil de inspectie met het Jaarverslag inzicht bieden aan het onderwijsveld in hoe en met welke middelende inspectie haar taken uitoefent. Daarom wordt het Jaarverslag ruim verspreid onder onderwijsinstellingen en belangenorganisaties in het onderwijsveld.

3.2 Cultuureducatie

De opdracht

Conform de Cultuurnota 2001-2004 is de functie van kwaliteitsbewaking van gemeentelijke en provinciale instellingen voor cultuureducatie en amateurkunst ondergebracht bij de Inspectie van het Onderwijs. Dit gebeurt in nauw overleg met de Kunstconnectie -branchevereniging voor educatie en participatie in de kunsten-, het Ministerie van OCenW, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De afspraken zijn vastgelegd in een op 15 maart 2001 gesloten convenant tussen de Inspectie van het Onderwijs en de Branchevereniging. De basis voor het toezicht wordt gevormd door een specifiek toezichtkader.

Ontwikkeltraject toezichtkader

Volgens planning wordt het toezichtkader voor de eerstelijns instellingen cultuureducatie eind 2002 vastgesteld. De bestandsopname zal derhalve per januari 2003 van start gaan.

Het toezicht op de provinciale en regionale tweedelijns instellingen en op de middenkaderopleidingen van de georganiseerde amateurkunst wordt in het eerste halfjaar als pilot uitgevoerd. Naar verwachting zal de bestandsopname van deze categorieën instellingen vanaf september 2003 kunnen plaatsvinden.

Activiteitenplanning 2003

Het aantal instellingen voor cultuureducatie en amateurkunst waarop de inspectie toezicht houdt bedraagt 285:

- 230 centra voor de kunsten (eerstelijns instellingen)
- 30 steunfunctie-instellingen (tweedelijns instellingen, de verbinding tussen het reguliere onderwijs en cultuureducatie)
- 25 middenkaderopleidingen amateurkunst

Kwaliteitszorg, zelfevaluatie en standaardisering bevinden zich in deze sector nog in een pril stadium van hun ontwikkeling. Het toezicht door de inspectie is gericht op het inspireren tot verdere ontwikkeling.

Rekening houdend met de bijzondere omstandigheid dat in het kalenderjaar 2003 het toezicht voor een deel van de objecten van toezicht nog in de proeffase bevindt, is de planning voor 2003 als volgt:

Type instelling	januari – juli 2003	september – december 2003
Eerstelijns instellingen	24	20
Tweedelijns instellingen	4 pilots	5
Middenkaderopleidingen amateurkunst	2 pilots	5

3.3 Landbouwonderwijs en kennisprogramma's

Momenteel is de inspectie in overleg om de huidige Inspectie Landbouwonderwijs en kennisprogramma's (LOK), die functioneert onder verantwoordelijkheid van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) in te passen in de Inspectie van het Onderwijs. Mocht hierover in 2003 nadere besluitvorming plaatsvinden dan zal dit leiden tot een aanvulling op dit jaarwerkplan.

3.4 Niet-bekostigd onderwijs

In alle onderwijssectoren zijn onderwijsinstellingen actief die niet van overheidswege worden bekostigd. In de sectoren beroepsonderwijs en volwasseneneducatie en hoger onderwijs gelden voor het niet-bekostigd onderwijs nagenoeg dezelfde regels als voor het bekostigd onderwijs. Het toezicht in deze sectoren is derhalve voor niet-bekostigd en bekostigd onderwijs vergelijkbaar.

In het primair en voortgezet onderwijs nemen de niet bekostigde instellingen een aparte plaats in. De systematiek van regelgeving en toezicht voor de niet bekostigde instellingen verschilt in deze sectoren sterk ten opzichte van het bekostigd onderwijs. In de Memorie van Toelichting bij de Wet op het onderwijstoezicht wordt gesteld dat de in de WOT neergelegde toezichtsystematiek voorzover mogelijk ook van toepassing is op het niet-bekostigd onderwijs. Op dit moment worden de nieuwe, algemene toezichtkaders voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs opgesteld. In 2003 worden de toezichtkaders geïmplementeerd. In overleg met de relevante directies op het bestuursdepartement moet worden bezien op welke wijze de toezichtkaders bij het toezicht op de niet-bekostigde instellingen worden ingezet, hierbij rekening houdend met het specifieke karakter van deze instellingen. Bij het vormgeven van het toezicht zal ook met belanghebbenden uit het veld overleg plaatsvinden.

3.5 Onvoorziene producten en diensten

De producten en resultaten die in dit jaarwerkplan worden beschreven, kunnen binnen de vigerende financiële kaders worden geleverd. In voorgaande jaren werd de inspectie gedurende het planningsjaar geconfronteerd met aanvullende opdrachten. Mocht dit zich in het jaar 2003 ook voordoen dan ziet de inspectie zich genoodzaakt met de minister afspraken te maken over aanvullende financiering of wijzigingen in de prioritering van geplande producten.